

ADREÇA PRINCIPAL: Santa Eulàlia, C. de, 203-205

ADREÇA SECUNDARIA: Jansana, C. de, 2-32

ADREÇA PRINCIPAL:	Santa Eulàlia, C. de, 203-205
ADREÇA SECUNDARIA:	Jansana, C. de, 2-32
DENOMINACIÓ:	Ermita de Santa Eulàlia de Provençana
CRONOLOGIA I AUTOR/S:	27 de gener de 1101 Consagració de l'església 1201 Inscripció del timpà de la portalada 1970's Restauració
US ORIGINAL:	Església
US ACTUAL:	Església

BIBLIOGRAFIA:

GAVIN/AINAUD DE LASARTE, 1992.

MADURELL, 1977.

MARCE, 1962.

PRAT, 1961-1962.

CATALUNYA ROMANICA, 1992

Vista de la façana principal de l' ermita (Abril 1996)

CITES:**(PEPPA)**

"Iglesia románica, de tres naves. Carece del ábside original. El actual está embebido en la sacristía y ha sido revestido de piedra recientemente. Espadaña restaurada en la misma época.

Portada que conserva las arquivoltas y el tímpano primitivos.

De las columnas de la portada, solamente perduran los capiteles originales, pues los fustes (que han sido sustituidos por tubos de uralita) y las basas, son recientes.

Capilla anexa (al lado del Evangelio) que realiza la función de baptisterio".

(CASAS, 1983)

"...l'ermita de Santa Eulàlia de Provençana, la primera seu que va tenir la parròquia d'aquest mateix nom al segle XI, dos-cents anys abans que, a l'altra punta de la seva jurisdicció, es comencés a definir un nucli de poblament al voltant d'un hospital o hostel de viatgers: la Pobla de l'Hospitalet o, curt i pelat, l'Hospitalet" (p. 61)

"L'ermita romànica, des d'un punt de vista arquitectònic i arqueològic, té un interès molt limitat i la seva estètica acabà de quedar malmesa pel lamentable edifici de l'església nova a la qual està adossada i la no menys lamentable reconstrucció de la casa rectoral. Dels pocs elements de la construcció primitiva que han sobreviscut a les restauracions, el més característic és l'arc de la porta que veiem a la fotografia." (p. 68)

(Hospitalet, 1981)

"Aquesta església és el monument més antic de l'Hospitalet. Fou consagrada el 29 de gener de 1101. Es un edifici cobert amb volta de canó, que té una bonica portalada típicament romànica, amb relleus al timpà (sic) i a les arquivoltes" (punt 38)

(CATALUNYA ROMANICA, 1992)

El lloc de Provençana és documentat el 908, en la venda d'una casa i terres al prevere Radulf, fill del compte Guifré. L'església de Santa Eulàlia de Provençana és esmentada com a parròquia el 1045, bé que ho devia ser des del seu origen. El 1076 és documentada l'obra de l'església que ha arribat als nostres dies, en la deïxa d'un tal Ramon Bernat. Aquesta església de Provençana, que era en construcció al 1076, devia haver-se començat en temps del bisbe Humbert de Cervelló (1069-1085) i es devia concloure vers el 1101, any que va ser consagrada pel bisbe Berenguer Folc, el 27 de gener.

La portalada d'aquesta església va ser obrada de nou el 1201, segons una inscripció que hi ha, i el 1203 s'hi fundà un benefici a Sant Joan. (...) Durant aquest segle (XIV) la parròquia de Provençana va entrar en un procés acusat de decadència (...) Això no obstant, l'església encara serviria els fidels com a parròquia durant un segle llarg. Però com que s'havia format un nucli agrupat al lloc de la Pobla de l'Hospitalet, el 1426 els feligresos obtingueren del bisbe de Barcelona, Francesc Climent Sapera, la llicència per a edificar-hi una nova església parroquial, que es bastí a mitjan segle, a la qual es traslladà la titularitat de la vella església de Provençana (...).

Però al segle XIX, havent-se format un nou nucli agrupat a Provençana, els seus veïns, lluny de la parròquia de l'Hospitalet, demanaren que l'ermita s'obrís de nou als fidels. El 1879, tot i que des del 1862 s'hi deïa missa, s'aconseguí la creació de la nova parròquia de Provençana.

Es conserven les tres naus de l'església, separades per arcades de mig punt sobre pilars rectangulars. Corresponen al temple, de tres naus sense transepte, que hi va

ser bastit entre el 1076 i el 1101. Els absis no s'han conservat. La llargada interior de l'església és d'uns 15 m, i l'amplada total fa 10 m; la nau central és una mica més ampla que les laterals. Les naus són separades per arcades de mig punt suportades per grans pilars rectangulars llisos. Aquests pilars varien lleugerament de mides, per la qual cosa varia també l'amplada dels arcs que sustenten, com si una obra anterior condicionés aquestes irregularitats, inexplicables d'altra manera; igualment, la nau de migdia és una mica més estreta que la de tramuntana. No hi ha arcs torals, i les voltes, reconstruïdes, són de canó la central i de quart de cercle les laterals, sobre una línia d'impostes que, igualment, correspon a la restauració. En canvi, les arcades i els murs perimetrals són autènticament romànics, tot i que això no s'ha pogut palesar fins a la restauració dels anys setanta. Es per això que la historiografia anterior quan parla de l'església de Provençana es refereix únicament a la portalada(...).

Aquests arcs que separen les naus són de mig punt. D'un metre i escaig d'amplada, són adovellats amb carreus escantellats a manera de dovelles, de dimensions variables, però més grans que els carreus dels murs i dels pilars. La restauració deixà a la vista el paredat dels pilars i les arcades, del tot semblant al de les façanes de ponent, de tramuntana i de migdia. L'aparell de tots aquests murs és de petits carreus rectangulars disposats en filades horitzontals a trencajunt de mitja peça. Es un arcaisme que als angles hi hagi carreus més grans, disposats al llarg i de través. No hi ha arcuacions llombardes. Sota la teulada hi ha una línia d'impostes."

VALORACIÓ:

Com ja s'ha referit a les cites que acompanyen aquesta valoració, l'església de Santa Eulàlia de Provençana és l'edificació més antiga que es conserva a tot el terme de l'Hospitalet. Encara que amb precedents anteriors, la seva fàbrica que ens arribat parcialment força conservada fins als nostres dies data de finals del segle XI.

A banda del seu interès i vàlua arquitectònica -no gaudim de gaire exemples d'esglésies parroquials romàniques del pla de Barcelona que s'hagin mantingut dempeus sense massa alteracions- Santa Eulàlia de Provençana té la significació

d'haver estat la seu de la fundació de la parròquia de les terres que posteriorment s'anomenarien de l'Hospitalet.

Cal suposar que un cop l'ermita recuperà el rang de parròquia gràcies al nou poblament del barri de Provençana iniciat al segle XIX, al seu redós es construïren edificis annexos -rectoria, campanar, etc.- majoritàriament destruïts durant la Guerra Civil. Acabada la Guerra, s'adossà a la part posterior de l'ermita -corresponent a l'absis- la nova església. Aquesta construcció, amb una façana principal oposada a l'ermita, es desdiu en absolut amb la primitiva parròquia que literalment queda amagada al seu darrera.

PROTECCIÓ:

Nivell B: Integral església

Nivell F: Àrea de protecció arqueològica preventiva. Entorn de prospeccions coincident amb el límit marcat al plànol

CRITERIS D'INTERVENCIÓ:

L'antiga construcció va ser restaurada durant la dècada de 1970, època en què es revalorà el conjunt romànic de l'església. Donat que no es possible retornar l'ermita al seu aïllament original, caldria potenciar la seva existència mitjançant una separació visual, perceptiva, de l'estructura de la nova església.

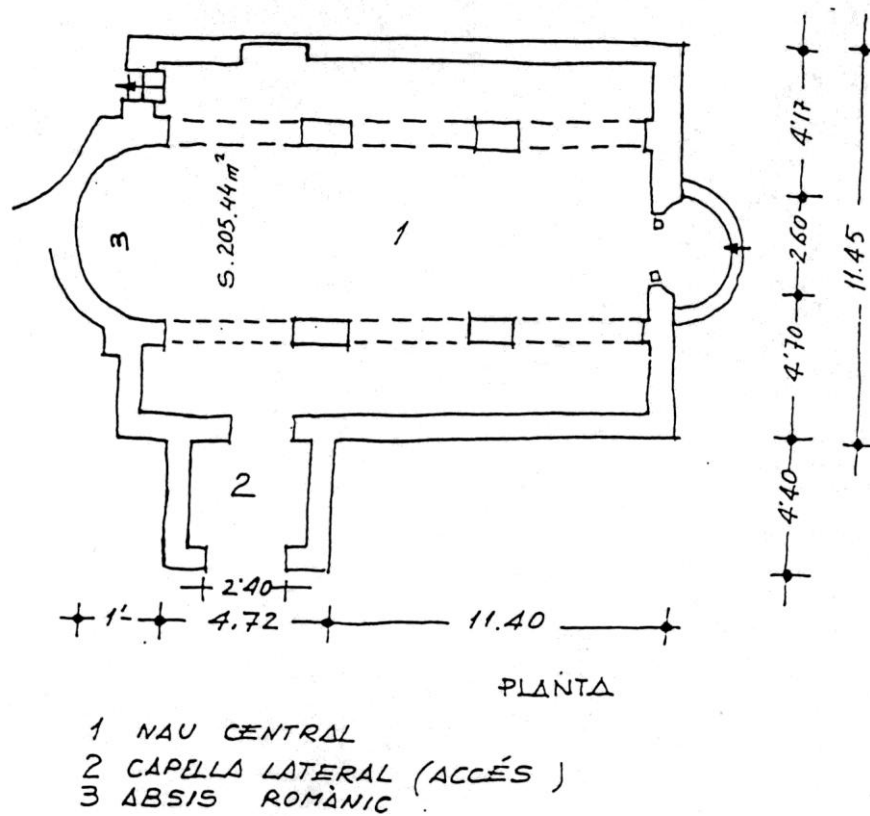
Tampoc ajuda a la seva valorització l'edifici contigu de la rectoria, ja que un ajardinament més gran al seu voltant potenciarà convenientment aquest monument.

Quant a les obres que es poguessin projectar estrictament a l'edifici, caldrà la redacció prèvia d'un projecte que contempli els aspectes històrics i arquitectònics dels elements de la façana, determinant quins són de factura antiga i quins obeeixen a actuacions posteriors.

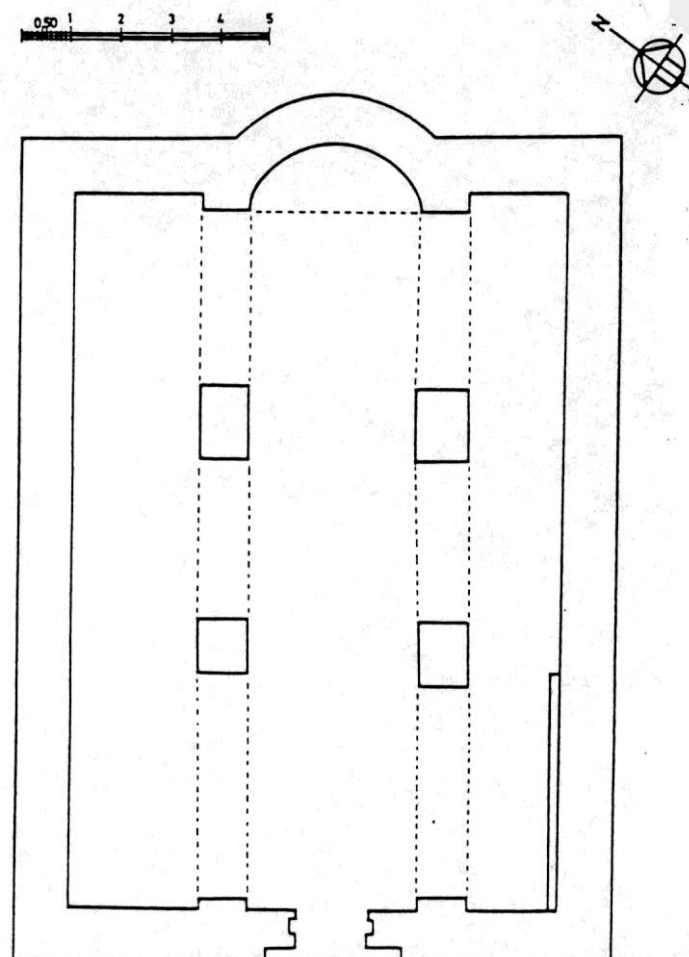
Abans de procedir-se a cap intervenció que afecti el subsòl, cal tenir present que s'ha de procedir a una prospecció arqueològica.

Croquis planta (PEPPA, 1987)

Planta de l' ermita (CATALUNYA ROMANICA,1992)

SITUACIÓ URBANÍSTICA:

El PGM inclou aquesta propietat en zona 7a (Equipaments comunitaris), totalment compatible amb la conservació de l'ermita.

